

UM: llums i ombres

La ruptura del pacte entre Unió Mallorquina i el Partit Popular en el Govern Balear obre diverses incògnites sobre el futur del nacionalisme a les Illes. Aquestes incògnites naixen, sobretot, al voltant del paper polític que ha de fer UM en la consolidació del nacionalisme. En aquest sentit, hi ha llums d'esperança, però també ombres de preocupació.

Unió Mallorquina ja no participa en el Govern Balear juntament amb el Partit Popular. Aparentment, això no canvia gaire el panorama polític de les Illes Balears, ja que el PP té majoria suficient—justeta, però suficient—per anar tirant fins a les pròximes eleccions autonòmiques. Però el canvi d'actitud d'UM planteja alguns interrogants.

En primer lloc, el trencament del pacte estava anunciat des de fa com a mínim un any, des del congrés de refundació d'UM al maig del 1993 i, encara abans, des que Maria Antònia Munar passà a presidir el partit. Tota organització política té dret a decidir lliurement, en el moment que crega més oportú, si es vol coalitzar amb algú o treballar tota sola. Per tant, les acusacions més o menys velades contra UM en el sentit que són trànsfuges aquells que queden dins del partit, no tenen sentit. És bastant lògic i desitjable l'interès d'UM d'anar consolidant el seu missatge diferenciat d'altres partits, i especialment dels d'àmbit estatal, com el PP.

Ara bé, feta aquesta consideració, és convenient preguntar-se què significarà per al nacionalisme a les Balears la passa feta recentment per UM. El procés de refermament del partit nacionalista mallorquí presenta una ombra preocupant perquè coincideix en el temps amb un fet de signe totalment contrari. UM, juntament amb el PNB i la Coalició Canària, s'ha aliat amb la Unió Valenciana de Vicent González Lizondo per concórrer a les eleccions europees. Des de certs àmbits del nacionalisme illenc s'ha volgut explicar aquest acostament a la formació anticatalanista com una conseqüència del pacte CiU-UPV-PSM. Segons aquesta interpretació, el pas fet pel PSM obligava UM a moure's cap un altre costat. Subliminalment, s'acusa el PSM de llançar UM a les mans de l'anticatalanisme. Una tesi absurda: un partit és tan sobirà per trencar un pacte com per aliar-se amb qui vulga, i aquesta sobirania el converteix en l'únic responsable dels seus actes. La qüestió important és saber si aquesta aliança amb el regionalisme tronat d'UV és fruit d'una decisió purament conjuntural o respon a un veritable moviment ideològic d'UM cap a les tesis blaveres. A les Illes hi ha opinions en els dos sentits. Segurament l'explicació té a veure amb el fet que UM, per les raons que siga, no ha anat amb CiU a les europees, per la qual cosa ha buscat una aliança per poder estar a Europa. És cert que dins UM hi ha una part —la que prové de la Unió d'Indepen-

dents de Mallorca, de Miquel Pascual— que ja ha tingut contactes, no conjunturals, amb la UV de Lizondo, però és difícil de creure que Maria Antònia Munar —amb una trajectòria com a consellera de Cultura del Govern Balear que no presenta cap dubte— o Josep Melià, per citar només els dos caps actuals d'UM, hagen tingut o tinguen la més mínima temptació de dur el partit cap a l'anticatalanisme. És del tot impossible dubtar del seu sentit de país, amb tots els matisos que es vulguen pel que fa a l'estructuració interna de les diverses àrees de parla catalana.

Si menystenim l'ombra de preocupació, la decisió presa per UM és una bona notícia per al nacionalisme a les Balears. En primer lloc perquè aquest trencament significa que UM s'allibera de la càrrega de governar de bracet d'un partit d'obediència espanyola; un partit, el PP, que tot i les seues especificitats illenques, és el mateix que, en l'àmbit espanyol, ataca frontalment la normalització lingüística i nacional. En segon lloc, el trencament permetrà a UM anar consolidant-se dins l'espai de centre-dreta i, així, atraure molts ciutadans cap el nacionalisme moderat quan ara, segurament, els seus vots se'n van a opcions no nacionalistes. En tercer lloc, una UM independent i decidida a plantejar batalla pel nacionalisme pot, des de les institucions, fer força pel país: la notícia que UM impulsarà una reforma de la contrareforma de la Llei d'Espais Naturals, per tal d'augmentar el nivell de protecció, és una llum per a l'esperança.

UM és un partit nacionalista de centre-dreta. El PSM és un partit que evoluciona cap a posicions socialment més moderades, sobretot després de l'acord amb CiU. Parlar d'una convergència entre els dos partits, ara per ara, encara és, probablement, massa precipitat. Però hem de pensar que en un futur no llunyà el nacionalisme a les Balears necessitarà importants acords entre aquestes dues organitzacions.